

Европейски съд по правата на човека

Бозано срещу Франция
(Bozano v. France)

Жалба № 9990/82, A.111

Решение от 18 декември 1986 г.

*(резюме)**

Чл. 5, т. 1: право на свобода и сигурност; задържане с цел депортиране

Задържането с цел депортиране, след отхвърляне на искане за екстрадиция, е в нарушение на чл. 5, тъй като е представлявало прикрита форма на екстрадиция, предназначена да се заобиколи отрицателното решение на компетентния съд, и не е било “задържане”, необходимо в нормалния ход на “действия за ... депортиране ...”.

Факти по делото

Жалбоподателят, италиански гражданин, бил съден в Италия по няколко обвинения за извършени престъпления. Той бил оправдан по част от обвиненията, а по други – осъден на лишаване от свобода за срок, равен на срока на предварителното му задържане. В резултат на направеното приспадане, той бил съответно освободен. По реда на апелативното производство обаче, той бил осъден задочно и по другите обвинения на доживотен затвор. Била издадена международна заповед за арестуването му. Жалбоподателят бил във Франция под фалшива самоличност. Там той бил арестуван при рутинна проверка и бил задържан под стража за срока на процедурата по екстрадиция. Няколко дни по-късно Италия официално поискала от Франция екстрадирането му. Компетентният френски съд се произнесъл против екстрадицията с окончателно решение. Въпреки това жалбоподателят останал задържан, тъй като бил обвинен в извършването на престъпления във Франция. По-късно съдия-следователят наредил освобождаването му под гаранция. Няколко месеца по-късно, на 26 октомври 1979 г. вечерта, жалбоподателят бил задържан на улицата и отведен в полицейски участък. Там му било съобщено, че е издадена заповед за депортирането му, без да му бъде връчен препис, и бил незабавно откаран в Швейцария, където бил предаден на местната полиция и откъдето по-късно бил екстрадиран. В момента на разглеждането на делото в Страсбург излежавал присъдата си в Италия. Заповедта на министъра на вътрешните работи на Франция за депортирането му е с дата 17 септември 1979 г., повече от месец преди задържането му.

Резюме на решението на Европейския съд

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

“Жалбоподателят, правителството и мнозинството в Комисията са застъпили становището, че в настоящия случай е приложима само буква “f”, заедно с първото изречение и началото на второто изречение на т. 1 от чл. 5. Съдът споделя това становище. Въпросът, който се поставя пред него, не е за наказанието доживотен затвор, което г-н Бозано излежава в Италия “по силата на постановена от компетентен съд присъда” по смисъла на т. “a”, а за лишаването от свобода, което е претърпял във Франция през нощта на 26 срещу 27 октомври 1979 г. Оспорваното принудително преместване е било извършено “след” въпросната присъда само в хронологически смисъл. В контекста на чл. 5, т. 1, б. “a” обаче, предлогът “след”¹ означава освен последователност на събитията във времето, още и причинна връзка; тя означава задържане “по силата на”, а не просто “последващо на” присъда на наказателен съд.” Изпълнението на произнесената в Италия присъда не е от компетентността на френските власти, а и френският съд е отхвърлил искането на Италия за екстрадиция. “Спорното лишаване от свобода не е било следователно изтърпяно като част от “действия за ... екстрадиция”; то е било по-скоро средство, избрано за изпълнение на министерската заповед от 17 септември 1979 г., финалният стадий на “действия за ... депортиране ...”. Буква “f” следователно е приложима само що се отнася до последните думи.

Основният въпрос, който трябва да се реши, е дали оспорваното задържане е било “законно”, включително дали е било осъществено “в съответствие с процедури, предвидени от закона”. В това отношение Конвенцията препраща по същество към вътрешното право и утвърждава необходимостта да бъдат прилагани правилата му, но тя изисква също всяка мярка, лишаваша индивида от свободата му, да бъде съответна на целта на чл. 5, а именно да защити индивида от произвол. Тук от интерес е не само “правото на свобода”, но и “правото на сигурност” на личността.” (...)

“Когато Конвенцията препраща към вътрешното право, както е в чл. 5, съобразяването с това право е неразделна част от “задълженията” на договарящите държави и Съдът следователно е компетентен да се убеди в това съобразяване, когато е уместно (чл. 19); обсегът на задачата му в това отношение, все пак, е ограничен в рамки, присъщи на логиката на европейската система за защита, тъй като на първо място на националните власти и особено на съдилищата се полага да тълкуват и да прилагат вътрешното право. В настоящия случай са се обсъждали няколко положения по френското право. Макар и аргументите на явилите се пред Съда и другата информация по делото да не са абсолютно убедителни по мнение на Съда, те дават достатъчно данни, за да породят у Съда най-силни съмнения, че оспорваното лишаване от свобода е задоволявало законовите изисквания в държавата-ответник. “Законността”, във всеки случай, включва и отсъствие на какъвто и да било произвол. В това отношение Съдът придава голяма тежест на обстоятелствата, при които жалбоподателят е бил принудително отведен до швейцарската граница”.

Властите са чакали повече от месец, за да приведат в изпълнение заповедта за депортиране, макар и да не е имало никакви трудности да намерят г-н Бозано. “По този начин властите са му попречили да използва ефективно средства за

¹ В официалния български превод на Конвенцията – “по силата на” (Б.пр.)

защита, които теоретически са били на негово разположение. По-сериозно е, че властите, по всичко изглежда, са искали да подсигурят г-н Бозано да не разбере за действията, които те са се приготвяли да предприемат срещу него, така че да могат най-ефикасно да го поставят впоследствие пред свършен факт.” Съдът отчита също начина, по който жалбоподателят е бил задържан и по който е била изпълнена заповедта. Не е имал възможност да разговаря със съпругата или с адвокатата си, не му е предлагано да напусне страната през граница по негов избор или през най-близката граница, а е бил откаран с белезници, придружен от полицаи, именно до границата с Швейцария, която има договор за екстрадиция с Италия и в която е имало заповед за ареста му с оглед екстрадиция.

Съдът заключава, че “лишаването от свобода на жалбоподателя през нощта на 26 срещу 27 октомври 1979 г. не е било нито “законно” по смисъла на чл. 5, т. 1, б. “f”, нито съвместимо с “правото на сигурност на личността”. Лишаването на г-н Бозано от свободата му по този начин е представлявало прикрита форма на екстрадиция, предназначена да се заобиколи отрицателното решение ... на съда, а не “задържане”, необходимо в нормалния ход на “действия за ... депортиране ...”. “Извършено е следователно нарушение на чл. 5, т. 1 от Конвенцията.”²

² Решението е единодушно.